

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű póstai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: **Noszko István** lelkészhez **Rákoskeresztúrra** (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVAN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK:

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PAL

ágtalvi esperes-lelkész. kiskér. lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS

szatmári lelkész.

GÖMÖRY JÁNOS

eperjési főgym. igazgató

Megjelenik hetenként ev. íven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Állandó hirdetésnek megnevezés esetén

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Az ördög dajkája.** szikla. — **Gyűjtés.** Wallrabenstein Jakab. — **Iskoláink értesítői.** Justin — **Irodalom.** — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Az ördög dajkája.

E ponyvaregény-cimre szükségem lévén, nem haboztam e komoly helyen elmondandó komoly szavaim hemlokára írni. Egyébként egész cikkem e cím igazolása lesz, mert — hogy kerüljem a regényes sejtelmesség-hajszolást — a rokkantkérdésről leend itt szó.

Dalahogy nem jól van ez az ügy, mint sok más is. Itt kopognak ablakunk alatt a mankók, mintha Valaki a szivünkön kopogtatna. . . . Itt lengeti a szél az üres kabátujjakat, mintha Valaki hívna integetve: segítsétek. . . . Itt vezetik a bekötött szemüregű hőst, mintha Dalaki mondaná: mutassatok meg engem neki, hadd lásson. .

De hol van ez a Valaki? Ki ismeri s ki ismerteti meg ezt az áldott Valakit? Ugy járnak közöttünk a háboru nyomorékjai, mintha valami idegen világból kerültek volna ide a szerencsések, a boldogok, a megmenekültek közé. Ugy elmegyünk mellettük, mintha semmi közünk nem volna hozzájuk. Sőt! Még mi panaszkodunk; ők némán, az arcukról lesugárzó halált-látott lélek megdicsőültségével járnak itt, mintha mondanák: „óh mi jó már **igy is** itt; mi már tudjuk, mi a háboru, a szenvedés, mi már mosolygunk rajtátok, panaszkodó boldogtalan boldogok.“

Csak azt szeretném a mi frontmögötti, mégis panasszal teli világunkba beleüvölni: **tiszteljétek a hősokeket!** Semmiség és mégis minő beszédes tény: le a kalappal a mankós, a felkötött karu, a bevarrott kabátujju rokkant előtt! Csak ennyi. A katolikusok megemelik kalapjukat az utszéli feszület előtt! emeljük meg kalapunkat a mi és jövőnk békéjét megváltó szenvedés előtt. Az iskolás gyermekeket tanítsuk meg tiszteletükre, így a gyermekek megtanítják a felnőtteket is, mert **ám nagy tanítók a gyermekek!** . . .

Azután volna még itt valami szépséges hivatásunk. Semmi sem pusztítja oly progresszíve, oly holt-bizonyossággal az önérzetet, az életkedvet, a lelkiismeretet, mint a magunk értéklenségének sivár tudata. Kérdezzük meg őket — ha elég meleg már erre a szivünk — mitől félnek s elmondják ők maguk: a használhatatlanságtól; attól, hogy untauglichok (alkalmatlanok) lettek már itthon is. Nekünk, az evangelium egyházának, tehát az emberérték leghivatottabb tanítójának ki kell terjesztenünk a kezünket védve ez önmagunkat megáldozó jöltevőnk felé s a mennél izmosabb, hajthatóbb rabszolgákat kereső tőkét kényszerítenünk alkalmazásukra. Ne, ne tekintsük őket holdusoknak, kiknek elég egy rozoga kintorna s a csapszékek félszere alatt kipihenhetik a hadi fáradalmaikat, jaj csak így ne oldjuk meg a rokkant-kérdést.

Alkalmaztassuk őket. Van munkaalkalom. Itt egy kapusi állás, ott egy kertgondozási, emitt éjjeli őri, amott jegyszedői. Minden nagyobb gazdaság, minden forgalmasabb üzlet, elevenebb iparvállalat tud alkalmazni egy-két rokkantat. Dalahogy összekellene beszélünk és ahol nincs is szükség, ott is egy-egy rokkanttal betölthető állást kellene szerveznünk, hogy így felednék ők, a jöltevőink, hogy immár nem kellene a munkás életnek. Egyházaink ne bocsássák el munkaképtelenné nyomorodott egykori alkalmazottait, mégha nem is térül meg munkateljesítményük révén a rájuk fordított kiadás, mi lelkészek legyünk az ő — ügyvédjeik (e szó antifinanciális értelmével). Egyházaink földbérleteiket első sorban rokkantná lett kis gazdáknak adják ki. Tudom: áldozat ez a tőkétől, áldozat az intézménytől, áldozat a kereskedelmi, ipari és gazdasági vállalatból; de az isten szerelméért — ez az **áldozat a legsimplább, legkeményebb hőtelesség!** . . .

Nunc venio . . .

Ám a rokkantkérdés és általában a háborus szeretetakció egyik nagy fejezete: **alkoholkérdés**. A mi az anyákat bünösökké, a gyermekeket elhagyott csavargókká, a rokkantakat gonosz koldusokká, a ma még harcoló hőseinket koresmahősökké aljasítja: az alkohol az. Ez az ördög dajkája. Ez a mi háboru után reánk törő ádáz ellenségünk. Ez mint valami sötét rémalak ott nyomul fel a látáshatárunk mélyéről, árnyéka itt kuszik előre, hogy diesőségünkől, a viszontlátás öröméből, a derüs bizakodásból kilopja a fényt.

Mert azt kérdem: azokból, akik most hivattasszerűen gyilkolnak, akiknek nem szabad irtózni a vértől, lesz-e belőlük az ekeszarvát imádkozva megfogó, a műhelyhez énekszó mellett leülő munkás, ha a fedezék-nomádéletben az alkohol-narkózist megszokták immár? Hódolat a nagy számu kivételeknek! Áldás reájuk!

És csak azt mondom: mi diadalkapuval, a lélek szent mámorával akarjuk fogadni, hazavárni a mi véreinket, nem megkettőztetett esendőrséggel! De fogadni akarjuk kitárt karral, kitárt szívvvel, kitárt ajtaju templommal és és **bezárt koresmával**.

Nem olyan szertelen valami ez: kevesebb koresmájú világ. Manapság szép sorjában csukódnak be a koresmaajtók, mert szépen esődbe mennek. A bezárt koresmaajtókra nagy tanulság van irva. Áldás lesz belőle, ha letudja olvasni társadalmunk.

De ha a koresmák esődje nem jelenti az államesődöt, ám miért remeg a magyar államhatalom a koresmák korlátozásától? Vasárnap azért voltak a templomaink padsorai üresek, mert tömve voltak a koresmák. Azért esikordult a kulcs a börtönajtókban kivált szombatról-vasárnapra virradó éjszakánkint, mert a templomkilinesek nem esikordultak szaporábban.

Ha a háboru tartama alatt gyermekeknek tejet, háznépemnek az áldott mindennapi kenyeret csak hatósági jegyrendszer mellett kaphattam: ám követelésére hívom fel egyházamat az **alkohol jegyrendszernek**. A sok-sok esendőrt, kis birót és porkolábot produktív munkára lehet bocsátani, ha az alkohol ördögét, a minden bűnök eme szoptató dajkáját pórázon tartjuk.

A háboru jogot ad ennek felvetésére.

A koresmák vasárnapi bezárva tartását, viszont a templomok köznapon is nyitvatartását az egyetemes gyűlésen — ismételen — indítványozni fogjuk. Az **alkohol-jegyrendszert** pedig, amire a háboru tanított meg (ez volna a legüdösebb eredménye) egyházunknak — ha szolgálatot akar tenni népünknek, hazánkunk — tekin-

télge egész súlyával követelnie kell. Így szökken a mi népünk a kulturnépek elit-jévé.

Legyen vége annak az állami kételkedésnek, mely a koresmák miatt börtönöket, kórházakat, törvényszékeket állít fel, antialkoholista apostolokat utaztat és ugyanegy gesztussal koresmadonációkat osztogat.

Az ördög elgyengül, ha a dajkája elsorvad.

szikla.

Gyűjtés.

Azt lehet mondani, hogy átlag egy gyűjtőív jut egy hétre, ha ez egyházi gyűjtésekhez hozzávesszük az összes jótékonycélu gyűjtéseket s sorsjegyeket, valamint az iskolás gyermekek gyűjtését.

A háboru elején még szívesen adakozott népünk. Ma már megsokallotta, sőt meguntta. Alig adakoztak az egyik célra, már megindul egy másik célra a világggyűjtés.

Részemről azt mondom, örülünk, hogy adakozhatunk, hogy gyűjthetünk népünk között. Hisz másképp is lehetne! A galicziai és szerémségi pusztítás s a nyomában járó nyomor Isten jóvoltából elkerült minket. Éppen azért nem szabad megsokallanunk a gyűjtő iver nagy számát.

De szeretném, ha *más módon* történnék a gyűjtés! Hogyan?

Erről akarok röviden írni.

Az egyetemes jubiláris bizottság f. évi február havában egy gyűjtőívet adott ki, a reformáció négyszázéves évfordulójának megünneplésére alapítandó evangelikus egyet. Szeretetházalap javára.

A gyűjtőívek megérkeztek az egyes gyülekezetekbe, leány és fiókegyházakba. Az egyháztagok, kik a sok gyűjtőív köröztetésébe már amugy is belefáradtak, nem szívesen működnek közre.

A reformáció 400 éves évfordulója azonban méltó volna arra, hogy lelkesedéssel és áldozatkészséggel ünnepeljük.

Ezt a lelkesedést és áldozatkészséget gyűjtőívek köröztetésével ma már nem lehet felkelteni. Más utakhoz és módokhoz kell folyamodnunk.

Mivel igehirdető egyház vagyunk s az Ige a mi fegyverünk és legfőbb kincsünk, azért a gyűjtésnél is az Igehirdetést használnám fel.

Ha én lennék az intéző tényező, következő munkaprogramot adnám és azt a rendelkezésemre álló eszközökkel a legpontosabban végre is hajtatnám:

Minden esperességet felosztanék 4 vagy 5 körre. Talán alapul venném a körlelkészi beosztást. Ha nagyon sok egyházközségből áll valamely esperesség, 6–7 kört is alakítanék. Mineen körben megbíznék egy lelkészt, kinek kötelessége lenne a maga körzetébe eső gyülekezetekben megjelenni a helyi lelkész által előre kihirdetett napon s istentiszteletet tartani. Istentisztelet után pedig közgyűlést.

Az istentiszteleti és közgyűlési tárgy: „a reformáció 400 éves évfordulójának megünneplésére alapítandó evangélikus egyetemes Szeretetház-alap“ lenne. Az igehirdetés s utána a bizalmas megbeszélés a hívekkel képezné az eredményes gyűjtés bevezetését.

A gyűlésen az egyházközségi pénztárból lehetne mindjárt egy bizonyos összeget megszavazni. Istentisztelet és gyűlés után pedig nem a harangozó járna házról-házra, hanem *maga a megbízott lelkész a helyi lelkész- és felügyelővel.*

Ez aztán egész más képet és fontosságot ad a gyűjtésnek, mintha az óriási horderejű és nagyfontosságú mozgalmat egy jegyzőkönyvi háttérzetbe préselve, rábizzuk a türelmes gyűjtőivre. A gyűjtőivel házaló harangozót sok helyen meg sem hallgatják, meg sem értik, s könnyűszerrel le is rázzák.

De ha a vendégszónok lelkész, a helyi lelkész és a felügyelő, vagy esetleg egy-két presbiter tiszteli meg az egyháztárgy házáat, s megegyezően apróra elmagyarázzák, mit is akar a mi egyet. egyházunk alkotni 1917-ben, akkor bizonyára más szívvvel fogadják híveink az újabb gyűjtést s mélyebben nyulnak az erszénybe.

Oly nagyfontosságú eszmét és nagyjelentőségű tervet, mint az egyet. Szeretetház terve, nem szabad annyira degradálni, hogy egy gyűjtőív száraz rovataira bizzuk s a harangozó legyen ennek az eszmének a képviselője és egyedüli pártfogója.

Nem, így nem fogunk eredményt elérni. A fenséges, szép nagy eszmének, más keretet, más ruhát, más formát, más képviseletet kell adni. A gyűjtőív körözése valami száraz, holt, unalmas sablon. Életet, tartalmat, mozgékonyt kell ebbe a gyűjtésbe belevinnünk. Az utak és módok rendelkezésünkre állanak, csak használjuk is ki.

Lám csak a világi gyűjtéseknél mindenütt ott szerepelnek a grófok és bárók s más nagy nevek, fényes keretek. Nem hivatalosokat bizzuk meg egy-egy eszme diadalra juttatásával.

A jubiláris bizottság neveit nekünk fent kifejtett módon kell apró pénzre váltanunk, ha eredményt akarunk elérni, mert a templombani hirdetés és harangozóval való köröztetés igazán

nem méltó kerete egy ily nagy eszmének, fontos tervnek.

Mint gazdag tapasztalatokkal rendelkező supplikáns bátorkodom az illetékes tényezők figyelmét fenti tervre felhívni s azt mondani: A gyűjtésnek ezen új módja felett érdemes gondolkozni! De még érdekesebb a siker érdekében gyorsan cselekedni.

Wallrabenstein J. lelkész.

Iskoláink értesítői.

II.

III. A besztercebányai evang. főgimnázium.
Örömmel konstatáljuk, hogy a nm. uközokt. miniszter 76130 1916 sz. rendeletével megadta az 1916–1917 isk. évre az intézetnek a nyilvánosági jogot. Örömmünk annál nagyobb, mert rövid 4–5 év lefolyása alatt mintegy 6 kath. intézetet létesített a kormány s bizony ily viszonyok között a csekélyke eredmény is vivmány számba megy. Az intézet 1574-ben létesült. Sok derék egyháznagyunk tanulta itt a tudományok szeretét s az evangéliumi erényeket.

Ezen intézetnek százados története szomorú elő bizonyossága egyházunk szereplésének házáinkban.

Az intézet hét osztályát 212 tanuló látogatta, kik közül 167 evangélikus volt. A tanulmányi eredmény elég jónak mondható, amennyiben általános jeles 19, általános jó 46. Egy tárgyból bukott 9, két és több tárgyból 17.

A tanulók viselete példás, mivel szabályszerű csak 9 volt.

Megható a vezető helyen közölt két bucsuztató, melyet Hajdu Lajos lelkész és Dr. Oravec Ödön tanár mondtak Varga Mihály igazgató távozása alkalmából. Van az intézetnek alumneuma, melyben 60 tanuló nyert ellátást évi 200 koronáért. Egyházunk áldozatkészségét igazolja, hogy minden egyes tanulónál 50 koronán felül fizetett rá az alumneum a tanulók ellátására. Ugyancsak ily áldásosan működött az ifjusági segélyegylet is. Az iskolai év folyamán 86 tanuló kapott ingyen vagy csekély díj ellenében használatra tankönyvet. Meg kell említenünk, hogy a VIII. osztályt pótló tanfolyamra 12 tanuló jelentkezett, kik érettségi bizonyítványt nyertek.

Szívből kívánjuk, hogy a már most teljesen kifejlődött intézet folytassa áldásos működését az ősi szellemben.

IV. Békéscsabai ág. h. ev. Rudolf főgimnázium. E főgimnázium értesítője is magán viseli a „hadi“ nevet. A háboru okozta terheket és csapásokat élénken tükrözteti vissza az „Iskoláink

és a háború" c. értekezés. Szinte fáj a lelkünk, midőn látjuk, hogy mily nehéz küzdelem árán tudta a tanári kar a kultura békés munkáját a rendes mederbe tartani, s önkénytelenül is eszünkbe jut az a régi jó közmondás, hogy: „inter arma silent Musae.“

De nem azért ósi félszke az evangéliumi egyháznak Csaba, hogy az elnémult Múzsákat meg ne szólaltassa. Igen! daloltak a Múzsák, s s bájos hangjuk hallgatására 320 ifju jelentkezett, kiknek csak mintegy 16 %-a nem birt kellő érzéssel a studiumok iránt. A május hó 22—24-én lefolyt érettségi vizsgálaton 10 jelölt jelentkezett, (6 fiu, 4 leány.) Jelesen éreft 4, egyszerűen 6. Az eredmény tehát jó. A vallás-erkölesi állapot példás volt. Az ifjuság a vallás-tanár és a kar többi tagjainak vezetése alatt vasárnaponként istentiszteleten vett részt s ugy a vallástanárr mint a szaktanárok nem mulasztottak el egyetlen egy alkalmat sem, hogy a hazafias érzést élesszék az ifjuságban, egyben mindent elkövettek, hogy az ős protestáns szellemet állandóan ébren tartsák.

Felemelő ünnepi keretben ülték meg márc. 15-ét, április 11-ét és a reformáció emlékűnnepét.

Áldásos működést fejtett ki az „Önképzőkör“ és az „Alumneum“, módot adva az iskolában tanultak leszűrésére egyrészt, másrészt a megélhetést biztosították.

A szertárák, dacára a háboru okozta terheknek, minden vonalon gyarapodást mutatnak.

Örömmel állapítjuk meg, hogy a tanári kar a sok nehézség dacára, ez évben is derekas munkát végzett.

V. Felsőlvői ág. hitv. ev. főgimnázium.

Örömmel olvassuk ezen értesítő lapjait is, s szinte büszkéek vagyunk, hogy intézeteinkben a nehéz körülmények között is evangéliumi szellemen folyik a tudományok művelése.

Bár ezen iskolánk nem oly látogatott mint a többi, amennyiben csak 168 tanulója volt, de ha tekintetbe vesszük, hogy a hadsereg a felsőbb osztályok tanulójának nagy százalékát vonta el a béke hajlékából, másrészt pedig a nehéz anyagi viszonyok miatt sok szülő nem adta iskolába gyermekét, megnyugtató bennünket a 168-as létszám is, mert ez országsszerte így van.

A tanulók viselete, vallás-erkölesi állapota jó volt, a tanulmányi eredmény pedig kielégítő.

A vezető helyen szép szavakkal, s meleg szívvvel bucsuztatja el Németh Sámuel igazgató az intézet jó szellemét, Stettner Gyula főesperest, s ugyancsak ily emelkedett s hazafiai érzéstől áthatott hangon tartotta márc. 15-én a hadi zászlószög beverése alkalmából magasan szárnyaló beszédét az ifjuság s a nagy közönség előtt.

Az ifjuság iskolai tanulmányait a „Borzsenyi“ önképző-körben értékesítette, eredménynyel dolgozott a „Gyorsiró kör“, „Testedző kör“ s az „Ifjusági belmisszió kör“ is.

Van az intézetnek segítő egyesülete, s zeneköre is,

Az értesítő közli az intézet volt tanítványainak szereplését a világháboruban. Felsorolja a hősi halált halt tanítványok neveit, a hadi fogóságba kerülteket, eltűnteket s a kitüntetteket.

Áldásosan működött az internátus is, amennyiben alkalmat adott sok derék evangélikus családnak arra, hogy gyermeke zavartalanul folytathassa tanulmányait.

Ami az intézethez kötött ösztöndíjakat illeti: bizony elég csekély számu és értékű. Mindössze 4 kötött, s egy külső ösztöndíja van. Tandíj kedvezményben 18 tanuló részesült; az elengedett tandíjak összege 765 kor. Hadikölesönre 930 koronát jegyezték.

Mivel — mint látjuk — „hűek voltak a kevésen, magasabbra érdemesítettnek.“ *Justin.*

IRODALOM.

Réz László „Vezérkönyv“-e. A napokban hagyta el a sajtót Réz László rozsnói ref. lelkész műve „Vezérkönyv . . . vallásoktatók számára“ címen.

Szerző a tiszáninenni ref. egyházkerület megbízásából adta közkézre vezérfonalát, melyben alapos tanulmányáról, kitűnő módszeréről számol be. Az elméleti részben értékes utasítást ad a tanító részére. Úgyesen világítja meg a gyermek lelkét s a figyelmes olvasó sok értékes eszmét meríthet ugy az anyag felosztását, mint a módszert illetőleg.

Az évi anyagot 64 órára osztja fel s minden óra anyagot célszerűen állítja össze.

Különösen kedvesek a tanító és tanítvány beszélgetései, melyek nemcsak a kitűzött anyagot mutatják be új nézőpontból, de a gyermek értelmét is csiszolják.

Az intellektuális nevelés módszere remekül párosul az osztályfoglalkoztató építő munkával.

Nyugodt lelkiismerettel ajánljuk e mű beszerzését azoknak, kik az ifjuságot nemcsak tanítani de nevelni is akarják, de ajánljuk elsősorban evangélikus tankönyvíróink figyelmébe követendő módszeres feldolgozás szempontjából.

A 155 oldalas kedves kiállítású mű ára 3 k. 80f. s megszerezhető vagy a szerzőnél Rozsnón vagy a sárospataki ref. főiskola nyomdájában.

A „Gyurátz“-féle Agenda a harmadik kiadásban. Rengeteg impressio tolakodik agyamba, midőn az új Agendát tanulmányozom, sőt mondhatnám rengeteg ezen érzeteknek száma is, melyek a tudat küszöbe alatt várnak be-bocsáttatásra.

Tanulmányom eredményét úgy hasznossági mint stílus szempontból a következőkben adom rövid foglalásban.

Hogy égető szükség volt egy jó kézi Agendára, ki sem tagadhatja, s ép ezért várakozásunk is érthető. Előre kellett volna bocsátanom, hogy még a legünnepelebb író tollából kikerült mű sem ment a hibától, hogy nem mindig tudja az író eltalálni a köznek óhaját s ép ezért az előttünk fekvő munkáról sem szabad feltételeznünk, hogy hibátlan, bár Szerzőnek megvolt az a kedvező helyzete, hogy ismerte a maga közönségét, ismernie kellett volna a lelkészek óhaját, várakozását, izlését és igényét. Nemde helyesen mondja a mi kedves költőnk: „minden írónak meg vagy az ő közönsége“?

Az új Agenda határozottan haladást mutat ott bővebb, jobban szolgálja a gyakorlati célt. Helyes, hogy tért nyitott a gyermek istentiszteleteknek is, de véleményünk szerint hiányzik egy praktikus liturgikus fejezet.

Sajnosan kell tapasztalnunk, hogy az istentiszteletek rendjében óriási az eltérés, sőt mondhatnám helyenként más és más. Pedig ez nincs ám így rendjén! A mi egyházunk addig nem tud sem megerősödni befelé, sem célját megvalósítani kifelé, míg nem lesz legalább e téren egyöntetűség.

Nem mondom, hogy VII. Gergely célját valósítsuk meg az egységes missálé, vagy ceremóniák kiadásával, de igenis kívánatosnak, sőt szükségesnek tartjuk, hogy legalább az antifónák és a rezponzóriumok, melyeket a lelkész és a gyülekezet felváltva énekelnek, továbbá az oltárszolgálat legaprólékosabb részlete is pontosan határozottassék, illetve állapítottassék meg. Az új Agendában úgy mint az előző kiadásban is van ugyan némi szertartásra vonatkozó utasítás, de bizony ez igen kevés, ellenben nincs hangjegy és nincs szöveg, melyet a lelkész az oltárnál igen sok helyen énekel.

Ezt okvetlenül szükségesnek tartanánk. Ami a munka stílus részét illeti, sajnos az előbbi kiadáshoz viszonyítva emelkedést nem mutat. Stílusa nem mai, sőt a hatvanas évek hangja is megszólal elég gyakran. Ma már nem „reménylünk“ s ajkunkon sem „fakadoz sóhaj“, sőt az „általt“ is kerüljük, ellenben a névelőket mindig kitesszük ott ahol kell! Feleslegesnek tartjuk a sok szóvirágot. Az ima legyen emelkedett hangu,

ódaszerű fohász nemes egyszerűségben s elegáns stílusban tartva. Hasonlatai nem mindig érik el céljukat. Hiányzik a plaszticitás s a szemléletesség belőlük. Eltekintve a felsorolt megjegyzésektől örömmel üdvözljük a 11-ik kiadásban már kifogyott Agenda megjelenését, hiszen nagy hiányt pótol, mert az egyetemes egyház ez ügyben tett intézkedésének végrehajtását az egyetemes Agenda megjelenését évek hosszú sora óta bevárni nem tudjuk.

Justin.

Gyóni Géza Szibériából hazaküldött versei.

A szenzáció erejével futott szét az országban a hír, hogy Gyóni Géza az orosz rab-ságból, ahová a przemysli százezerrel került s ahol eddig szinte hiradás nélkül szenvedte el a szibériai magyar foglyok szomorú sorsát, rejtélyes módon egy egész kötetre menő verset tudott hazajuttatni. A szívek és a lelkek megmozdulása, az egész közönség megindult érdeklődése volt a visszhangja a hiradásnak. A fantázia is elámulva áll meg az előtt a csodálatos őserő előtt, amely a magyar költő gondolatait, sóhajta-sait, panaszait és üzenetét, ezer és ezer mért-földnyi távolságból hómézőkön és forró vidékeken, Szibérián és a Kaukázuson, fogolytáborokon és harctereken át gondviselésszerű erővel hazajuttatta.

Költői eseménynek is egészen rendkívüli, amit a rab magyar hazaküldött. Izgalmas érdeklődésünk most már el se válik többé Gyóni Gézától. Mit hoz majd magával, ha hazajön? Az új szibériai kötet értékei után, remélhetjük, hogy igazi magyar poézist, igazi magyar értékeket. Az Athenaeum, amely igen szép köntösben bocsátotta ki Gyóni Géza szibériai verskötetét, vele együtt a przemysli verseket is új kiadásban adta ki. Mindegyik kötet külön-külön 1 korona 60 fillérért kapható a könyvesboltokban.

B E L É L E T.

Új főgimnáziumi igazgató. A békéscsabai ág. h. ev. Rudolf főgimnázium kormányzó bizottsága egyhangú lelkesedéssel választotta meg a főgimn. igazgatójául *Reil Lajos dr.-t*, az intézet nagytehetségű, sok egyéni nemes tulajdonsággal megáldott fiatal tanárát. Adja Isten, hogy nagy tudását, sok energiáját az ev. tanügy érdekében gazdagon gyümölcsöztethesse.

Lelkészelölés. A szombathelyi gyülekezet Kis János elhunyt lelkész örökébe egyhangúlag *Kapi Béla* körmendi lelkészt jelölte lelkészeül. A választás aug. 20-ra van kitűzve.

Halálozás. Mély megilletődéssel vettük a lesújtó gyászhirot, amely szerint *Csók György* miskolci lelkész-testvérünk s igaz barátunk áldott életének 48-ik, boldog házasságának 23-ik évében j. é. augusztus hó 6-án, hosszú, kínos szenvedés után Miskolcra az Urban elhunyt. Kihült pormaradványát nagyszámu résztvevők, a város, vármegye, más felekezetek, továbbá egyesületek megjelenése mellett aug. hó 8-án d. u. 4 órakor a miskolci evang. templomból, a hol az oltár előtt Turóczy Pál főesperes mondott megható imát, a szószéki beszédet pedig Geduly Henrik püspök tartotta, — a mindszentí sirkeribe helyezték örök nyugalomra. A sirnál Tavassy Zoltán segédlelkész bucsuztatta el. Elhunytát gyászbaborult özvegyén: szül. Schuszték Emmán kívül *nyolc* árvája siratja. Legyen pihenése esendes, emléke áldott! A kesergőket pedig vigasztalja meg az Ur kegyelme s azon igaz részvét, mely az elhunyt számos barátjának lelkéből fakad.

Az **iglói ev. főgimnáziumban** folyó évi szeptember hó 9—10 napjain megtartandó javító és pótló *érettségi vizsgálatokra* Geduly Henrik püspök Szontagh Sándor szepesváraljai lelkészt elnökül, a vall. és közokt. miniszter pedig dr. Obál Béla eperjesi theol. akadémiai tanárt kormányképviselőül küldötte ki.

Szeretetadományok a Vöröskereszt javára. Scholtz Gusztáv bányaker. püspök a Vöröskereszt Egylet központi elnökségének kérelmére egyházkerületében szeretetadományok gyűjtését rendelte el. E gyűjtés sikere mindenképen kielégítő, amennyiben a végösszeg 3978 K. 82 f.-t tesz ki. Ezen összeghez az egyes esperességek és gyülekezetek a következő adományokkal járultak hozzá: [Arad—Békés: 212.37 K., Bács: 579.59 K., Bánság: 725.86, Békés: 138.08, Budapest: 477.23, Csanád—Csongrád: 164.73, Pest m. 367.42, Turócz: 556. 55, Zólyom: 502.54, Arad város: 26.81, Erzsébetfalva: 2.84, Ambrózfalva: 15.—, Pelsőcz: 5.—, Ókér: 56.—, és Ivánkafalva: 148.80 korona. Kedves kötelességet teljesítünk, amidőn a gyülekezeteknek szives áldozatkészségükért a Vöröskereszt Egylet hálás köszönetét tolmácsoljuk.

Felhívás a táborigyülekezetekhez. Mellyik harctéren levő, a közös hadsereghez tartozó, tót nyelvű funkcióra nem kötelezett kollega volna hajlandó velem cserélni. A cserét fölötte katonai hatóságaink révén a cs. és kir. hadügyminiszteriumnál kieszközölhetjük. Graz ugyan már nem hadtábor terület, de rendes harctéri fizetés jár. Bővebbet levélben. Címem: Fejér Mihály ev. táborigyülekezet Graz, Steyrergasse 56.

Lelkészcseréltetés. A trencsényi esperességhez tartozó *Bánluzsány* lelkésze Vitéz Lajos j. évi július hó 1-vel nyugalomba vonult. Helyébe a megüresedett lelkészi állomásra a hívek egyhangulag *Rafanidesz István* felsőszaltnai lelkészt hívták meg.

Üresedésben levő lelkészi állomások a dunáninni kerületben. Alsózellő (Nógrádi ésp.) Székesfehérvár.

A torzsai árva és szeretetház javára gróf Festetics Gyuláné Wildon négyszáz koronát küldött be egy árva évi ellátási díjának fedezése céljából. Legyen Isten áldása a nemesszivő grófnén és találjon nemes példája minél több követőre! — A torzsai árva és szeretetház javára legutóbb alapítványt tettek: gróf Festetics Gyuláné 500 k., Toperczer Emilia Pozsony ezer k., Schubertné W. Kata Léva száz kor. Fogadják az áldozatkész alapítványozók e helyütt is leg-hálásabb köszönetünk kifejezését!

Dunáninni „Vöröskereszt” gyűjtés eredménye. A Péter Pál napi Vöröskereszt céljaira megtartott gyűjtés és offertórium címén a dunáninni egyházkerületben 3692 kor. 25 fill. gyűlt be. Esperességenként: Hont 1069 k. 14 f., Nógrád 778 k. 29 f., Pozsony megye 594 k. 26 f., Nyitra 401 k. 64 f., Moson 254 k. 05 f., Trencsén 233 k. 26 f., Bars 177 k. 16 f., Pozsony város 112 k. 84 f., Komárom 71 k. 61 f.

A zólyomi ev. egyházmegye közgyűléseit július hó 18-án és 19-én tartották meg Besztercebányán. Az első napon a délelőtt folyamán a lelkészek az urvacsorához járultak, melyet Jahoda János zsibritói lelkész szolgáltatót ki. Utána következett a *lelkészi értekezlet*, melyet Bakay Péter főesperes, mint elnök bevezető beszéddel nyitott meg s a főesperesi évi jelentésből kiemelt egyes adatokkal világította meg az egyházakban folyt munkát. Különösen a hívek példás áldozatkészségét tüntette ki. A lelkészek közül csak egy teljesít táborigyülekezet lelkészi szolgálatot Szikora Mihály, hontkirályfalvai lelkész, aki már két év óta van távol gyülekezetétől; — kivülről táborigyülekezetet teljesít még Kuszy Emil, besztercebányai főgimnáziumi vallásnár, ki jelenleg Belgrádban van. A lelkészek fiai közül 13 van a harctéren, kik között már 6 van kitüntetve. A megbeszélés tárgyát az egyházmegyei közgyűlés napi rendjén levő egyes kérdések képezték. Sztehlo Geró pénztáros az értekezlet múlt évi vagyoni állapotáról tett jelentést, mely szerint a bevétel 298 K. volt s a kiadás ugyan annyi. Vagyon 1490 K. (évi gyarapodás 134 K.) A lelkészi

értekezleten, mint vendég résztvett Sárkány E. ny. nagyzelelli lelk. is.

Ugyanaz nap délután tartotta közgyűlését az *egyház. gyámintézet* Hurta György osztralukai lelkész és a Dr. Radvánszky Györgyöt helyettesítő Varga Mihály elnökle alatt. A gyámintézet gyűjtése már évek óta állandóan emelkedik s ezen emelkedő haladását a lefolyt évben is meghaladta, a mennyiben összesen 2317 K-t eredményezett, még Dr. Radvánszky György világi elnök, bár a közgyűlésre el nem jöhetett, de 50 K adománya beérkezett s ezzel együtt az egyhm. gy. i. tőke 1651 K. Ezen kívül az egyházközségi gyámintézetek a kárpáti egyházakra 1664 K-t s a gy. i. jubileumi alapra 1329 K-t gyűjtöttek. A kerületi gy. i. elnöki tisztségre az egyházmegyei gy. i. közgyűlése a maga részéről Szehtlo Gerő besztercebányai lelkész s az intézet gondos pénztárosát választotta. A gyámintézeti közgyűlést követte az egyhm. *segélyző intézeti közgyűlés*, mely Bakay Péter főesperes és Varga Mihály elnökhelyettes vezetése alatt folyt le. Ezen intézet 58000 koronát meghaladó tőkével rendelkezik, melyből 44 özvegy s nyugdíjasnak közel 3300 K segélyjuttalékot osztott ki és 10 özvegy papnénak még külön a Grenzner-alapból több mint ezer K. segélyt juttatott. Az egyet. nyugdíjintézet életbe lépése óta a fiatalabb gárda nem jelentkezett az egyesület tagjai közzé, ez idén azonban ők is felvételre jelentkeztek: és fel is vétettek. A Grenzner-alap vagyona meghaladja a tízennyolcezer K-t.

Másnap d. e. 9 órakor a templomban Bakay Péter főesperes johásza után Csipkay Károly egyhm. felügyelő általános figyelmet lekötő beszéddel nyitotta meg a közgyűlést. A felügyelő megnyitó beszédét Bakay Péter főesperes üdvözlő beszéde követte, ki a felügyelő 25 évi egyházszerető működését méltatva, érdemeit jegyzőkönyvi elismerésben részesíteni indítványozta s ezen indítványát a közgyűlés lelkes helyesléssel határozatra emelte. Annak örvendetes tudomásul vétele után, hogy az elnökség az egyházak osztatlan bizalmával további hat évre újból megválasztatott, a főesperes évi jelentését, melyből főleg a hivek áldozatkész jótékonyága emelkedett ki, mely pénzértékben meghaladta a száztizezer koronát. Egyes gyülekezeteknél egyesek nagyobb alapokat is létesítettek, így Besztercebányán Czemana Mátyásné polgárnő 21,630 K-ról szóló takarékpénztári könyvet adott át ev. polgári leányiskola alapjául. Breznóbányán özv. Dr. Sramko Andorné, néhai polgármester özvegye az ottani egyháznál két ezer-ezer koronás alapítványt tett, az egyiket boldogult férje, Dr. Sramko Andor névére oly célból, hogy az alapítvány kamataiból minden házaspár esketésök

alkalmával bibliával és lehetőleg ima s énekes könyvvel is megajándékoztassék; a másik alapítványt néhai keresztszülei: Kozelniczky János és Polóny Karolina nevére tette s ennek kamatait egy breznóbányai vagy zólyommegyei theologus fogja élvezni. A főesperes évi jelentése után az alesperes terjesztette elő tanügyi jelentését. — mely annak dacára, hogy 53 tanító közül 22 tényleges katonai szolgálatra behivatott, ezek közül nyolc tanév közben hazabocsáttatott ugyan, de helyettesítéséről még gondoskodni kellett, a mi legtöbb helyütt sikerült is, úgy hogy néhol a lelkész maga tanított az iskolában; csak három iskola maradt teljesen tanító nélkül. A tanítók közül 7 orosz fogságba s 1 orosz fogságba esett, 2 eltűnt. A számvizsgálóbizottság és a számvé-
vőszék jelentése után a tárgysorozat többi pontjai egymásután gyorsan nyertek elintézését. Megemlítendő, hogy az egyházmegye a kerületi tanfelügyelők intézményét nem vette rokonszenvesen s a ker. tanfelügyelők hatáskörére vonatkozó javaslatot, mely alkotmányos tárgyalás végett leérkezett az egyházmegyéhez, elvetette, főleg annak azon részeit, mely a ker. tanfelügyelőknek oly jogkört akar megjelölni, mely az egyházmegyék autonóm jogkörébe ütközik. A kerületi közgyűlésre menő küldöttek megválasztása után a közgyűlés véget ért. V.

A MELE pérztárába július hó folyamán a következő rendes tagok fizettek be folyó évi díjait: Bősze Zsigmond Tolvanémedi, Droba Márton Nagyerzsébetlak, Hrivnyák Samu Erdőbádong, Kozlay Kálmán Szepesszombat, Moravcsik József Szászpelsőcz, Tomala Kornél Babaszék, Szelényi János Tótpelsőcz, Szehtlo Gerő Besztercebánya, Paulinyi Dániel Garamszeg, Hurta György Osztralúka, Szenes Gyula Radvány, Liesko Samu Zólyom, Lehotzky Géza Libetbánya, Kovács Dániel Felsőszabadi, Jahoda János Zsibritó, Linder Mihály Felsőmicsingye, Sterba János Zólyomlipese, Bázlik Mihály Nagyszalatna, Lángos János Pónik, Csengey Gusztáv Eperjes, dr. Deák János Eperjes, Draskóczy Lajos Eperjes, dr. Obál Béla Eperjes, Mayer Endre Eperjes, Bakay Péter Nagyócsa, Hajdu Lajos Besztercebánya, Langhoffer Károly Kiszács.

Breznóbánya 1916 aug. 4.

Vitális Gyula egyes. pénztáros.

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

Iglóhollópatak nevű ág. h. ev. leányegyház számára *helyettes tanerő kerestetik*. Pályázhatnak a tót nyelvet bírő rendes v. nyugalmazott s a

levitai teendőkkel is megbízható kántortanítók, tanítók vagy tanítónők.

Fizetés havi 80 kor. lakás, fűtés, kert. Pályázatok szeptember 1-ig dr. Walser Gyula iglói (Szepes m.) ev. lelkészhez küldendők. 1-1

Pályázat női állásra.

Női állásra intelligens, lehetőleg 40 év körüli evang. esetleg reform. vallásu magános nő havi 100 korona fizetéssel, vagy teljes ellátás és 30 korona díjazással alkalmazást nyerhet.

Teendője: utasításaim szerint az üzletet vezetni, délelőttönként a tejkimérést ellenőrizni és a pénztárt kezelni.

A hábooru tartama alatt délutánonként csak kivételesen akad dolga.

Az ajánlkózót hosszabb időre, mint családtagot kívánám fogadni.

Alkalmatlanság esetén kétheti kölesönös felmondás.

Zombor, 1916. augusztus 5.

A KÖZPONTI TEJCSARNOK
tulajdonosa.

(Az evang. lelkészépületben.)

Pályázati hirdetés.

A nógrádi egyházmegyébe kebeleezett alsó-zellői lelkészi állásra pályázatot hirdetünk.

Jövedelem: 1. Négy szobás lakás, megfelelő gazdasági épületekkel s 968 □ öl kerttel.

2. Külső telek: 19 hold, ebben 4 és fél hold legelő illetőség. E körül a szokásos munkát 1918 okt. 1-ig végezik a hivek.

3. Szőlő 1224 □ -öl, mely jelenleg parlag.

4. Failletőség fejében 10 hold jövedelmének $\frac{2}{3}$ -da és a faváltási alap kamatainak $\frac{2}{3}$ -da. Favágatás fejében 8 kor. Zobor fizet erre külön 20 kor. A lelkész által beszerzett fát azonban, 8 ölet, vagy 64 mm. kőszentet a hivek fuvarozzák be.

5. Párber: 59 pozsonyi mérő (kila) feles buza, 12 p. m. zab.

6. Bor két hektoliter.

7. Készpénz: 230 kor.

8. Szokásos stóla és offertóriumok $\frac{2}{3}$ -da.

9. Kongrua 185 kor., mely azonban Sz. Kovácsai elesatolásával emelkedni fog.

Pályázati jelentkezések alulírott főespereshez intézendők augusztus 24-ig.

Kelt Budapesten és Nógrádszentpéteren (u. p. Alsóesztergály) 1916. július 24.

Okolicsányi Gyula

ehmegyei felügyelő.

2-2

Frenyó Gyula

főesperes.

Komlóskeresztesi ág. hitv. ev. egyház diplomás kántor tanítót, tótul tudót keres. Jövedelem: lakás kerttel, melléképületekkel, készpénz 80 korona, tandij 160 kor. az állam fizeti, 8 kereszt különféle nemű gabona, 4 köből rozs, 2 köből zab magban, cugos, férfi, női nap, 6 bécsi öl tüzi fa, stóla, 15 hold föld. Kántori fizetés: 8 kereszt különféle nemű gabona 1913 évi XVI t. e. értelmében különböző fizetési osztályozás és fokozat szerint kapja meg az államsegélyt. Az állomás azonnal elfoglalható. 2-2

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkanecók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.